

ВІДГУК
офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента
Сокуренко Олени Анатоліївни
на дисертацію Панова Владислава Віталійовича
«Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної
відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро
України», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 081 – Право

Детальне вивчення змісту дисертаційного дослідження, анотації дисертації та наукових праць Панова Владислава Віталійовича дає підстави для формулювання наступного висновку.

Обрана дисертантом тема для дослідження є актуальною і торкається широкого кола питань адміністративного права. На сьогодні можна із впевненістю стверджувати, що наша країна перебуває на стадії формування реальної, а не декларативної, правової та демократичної держави. Захист прав і свобод людини, забезпечення правопорядку та дотримання законності, протидія проявам корупційних порушень зі сторони суб'єктів владних повноважень та їх посадових осіб, є однією із основних напрямів політики уряду, направленої на зміцнення державності та дотримання європейських демократичних стандартів.

Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, а їх утвердження і забезпечення є головним обов'язком держави. Дана конституційна норма покладена в основу формування напрямів діяльності Національного антикорупційного бюро України, й відобразилися в таких принципах діяльності останнього, як верховенство права, повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина, законність тощо.

Саме дотримання дисципліни та законності в діяльності НАБУ, є запорукою виконання покладених на них економічно та соціально важливих завдань – протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які

вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці, а також вжиття інших передбачених законом заходів щодо протидії корупції. Важливим інститутом дотримання дисципліни самим працівниками НАБУ, у тому числі і детективами, є інститут дисциплінарної відповідальності.

Таким чином, викладене вище свідчить, що обрана дисертантом тема для дослідження і поставлена мета присвячені дійсно актуальній проблемі, вирішення якої допоможе знайти правильний та оптимальний підхід до визначення адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів НАБУ, а також сформулювати науково обґрунтовані рекомендації та пропозиції з удосконалення законодавства у цій сфері.

Наукова новизна отриманих дисертантом результатів полягає у тому, що робота дійсно є однією з перших у вітчизняній науці праць, в якій комплексно розкриваються питання адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України і на цій основі визначено найбільш перспективні та практичні рекомендації з удосконалення законодавства України у досліджуваній сфері. Вона також визначається сучасною постановкою проблеми, виявленням та дослідженням нових ідей і тенденцій розвитку суспільних відносин.

Аналіз рецензованої дисертації дозволяє стверджувати, що в результаті проведеного дослідження дисертант досягнув визначеної мети та дав відповіді на поставлені задачі. При цьому, сформульовані висновки і пропозиції є достатньо аргументовані та оригінальні, відповідають вимогам сьогодення і можуть бути застосовані на практиці.

Зокрема, не можна не погодитись із твердженням автора про те, що працівник НАБУ, обираючи модель поведінки під час виконання своїх обов'язків, діє у законний спосіб і в межах своїх повноважень, в онову яких

покладено пріоритетність прав людини, що є найвищою цінністю в правовій державі (с.81).

Автором доцільно зазначено, що сутність правомірної поведінки працівників НАБУ, у тому числі його детективів, – комплекс професійних правових цінностей та стійких переконань, сформованих на переконаннях діяти в межах законодавства та повноважень (с.90).

Дисертант наголошує на тому, що підстава настання дисциплінарного проступку виступає як одна із елементів характеристики настання цього проступку. У свою чергу, дисциплінарним проступком детективів НАБУ є протиправна винна дія чи бездіяльність особового складу підрозділів детективів, що виражається у недотриманні та порушенні службової дисципліни, в результаті якої настає дисциплінарна відповідальність (с.96).

Варто звернути увагу на позитивні висновки автора щодо окремих дефінітивних понять. Зокрема, під дисциплінарним стягненням, яке застосовується до детектива Національного бюро, автор пропонує розуміти захід правового впливу, як міра покарання за скоєння проступку детективами бюро, з метою виховання свідомо-якісного ставлення до службових обов'язків та результату своєї діяльності, неухильного дотримання службової дисципліни. Відповідно його метою є цілеспрямований виховний вплив на детективів Національного бюро, які скоїли дисциплінарний проступок, з метою зміцнення відповідальності та дотримання службової дисципліни, попередження вчинення проступків у майбутньому (с.130).

Досить цікавим і таким, що відповідає вимогам сьогодення, є врахування дисертантом специфіки зарубіжного досвіду притягнення співробітників спеціалізованих антикорупційних органів до дисциплінарної відповідальності та можливість його адаптації до національної правової системи. Автор вказує, що детальне вивчення зарубіжного досвіду щодо специфіки притягнення до дисциплінарної відповідальності співробітників антикорупційних органів необхідне для запозичення та впровадження позитивних новел до національного механізму (с.136).

Суттєве практичне значення має те, що дисертантом не лише виокремлено проблемні моменти адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України, а й запропоновано шляхи подальшого розвитку теоретичних положень щодо обґрунтування щодо необхідності внесення змін до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» розділу «Дисциплінарна відповідальність працівників НАБУ», а також уніфікації підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності детектива НАБУ, що містяться у Законі України «Про Національне антикорупційне бюро України» із підставами законів України «Про державну службу» та «Про Дисциплінарний статут органів внутрішній справ України»; узагальнення зарубіжного досвіду притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників спеціалізованих антикорупційних органів та доцільні шляхи його адаптації до національної правової системи; узагальнення щодо механізму правового забезпечення процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України.

Окремо варто відзначити, що автор даної роботи не просто формулює власне визначення того чи іншого поняття, а робить це на основі глибокого аналізу та критики уже наявних визначень, що підвищує наукову цінність зроблених ним висновків.

Оцінюючи наукову новизну основних положень, висновків і рекомендацій, слід відзначити, що у роботі порушені раніше недостатньо розроблені наукові та практичні завдання, розв'язання яких дозволило отримати нові результати теоретико-прикладного характеру.

Таким чином, з урахуванням зазначеного, можна стверджувати, що новизна дисертації виявляється як у самому підході до досліджуваних проблем так і в запропонованому розв'язанні конкретних питань.

Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною і методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних і

зарубіжних вчених, комплексними аналізом законодавства та міжнародної практики у цій сфері.

У першу чергу, з позитивного боку слід відмітити надзвичайно чітке і правильне визначення дисертантом об'єкта та предмета дослідження, що, на жаль, сьогодні не часто зустрічається в наукових роботах такого рівня (с.17). У свою чергу, правильне розуміння об'єкта і предмета дослідження дозволило автору зробити свою наукову ідею цілісною та обґрунтованою, а також уникнути формалізму і зробити дисертацію реальним внеском в адміністративно-правову науку.

Досягнення поставленої мети, а також всебічний аналіз об'єкта та предмета дослідження було здійснено за допомогою як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання, а саме: діалектичного, порівняльно-правового, методу семантичного аналізу, системно-структурного, статистичного та логіко-юридичного методів тощо (с.17-18). Усі ці методи дисертант застосовував у взаємозв'язку і взаємодії, відповідно до поставленої мети та завдань, об'єкта і предмета дослідження. Використання окремих методів дало змогу виявити основні проблеми, які притаманні досліджуваній сфері та розробити комплекс пропозицій щодо вдосконалення законодавства.

З позитивного боку варто зазначити, що рецензована дисертація містить глибокий аналіз досягнень авторів, які вивчали дану проблематику, а саме: О. В. Авер'янова, О. Андрійко, Д. Бахраха, Ю. Битяка, . Дрозда, О. Джафарової, Р. Калюжного, С. Ківалова, В. Князєва, В. Коваленка, М. Коваля, В. Козленка, В. Колпакова, В. Кудрявцева, В. Олефіра, І. Пахомова, В. Петкова, Р. Сербина, О. Скомарова, В. Цветкова, В. Шамрая, С. Шатрави, В. Шкарупи, А. Щербака та багатьох інших фахівців (загалом – 204 найменування).

Доцільно відзначити й те, що автор роботи звернувся не лише до праць вітчизняних науковців, а й висвітлив проблему в світлі зарубіжного досвіду, що допомогло провести порівняльний аналіз і виділити позитивні моменти, які можна застосувати в нашій державі при удосконаленні адміністративно-

правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів НАБУ. Більше того, в дисертації вивчені й проаналізовані матеріали юридичної практики, статистичні й аналітичні дані органів публічної адміністрації, політико-правова публіцистика та довідкові видання, які присвячені даній проблематиці, що свідчить про спробу синтезувати поряд із загальноприйнятими поняттями новітні підходи до удосконалення досліджуваної проблеми.

Цінність роботи полягає у ґрунтовному аналізі правової природи, сутності, змісту і особливостей адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України, формуванні науково обґрунтованих рекомендацій та пропозицій з удосконалення законодавства у цій сфері.

Зважаючи на це, можна констатувати, що достовірність отриманих висновків і обґрунтованість запропонованих пропозицій та рекомендацій визначається правильно обраним методологічним підходом до здійсненого дослідження, достатнім використанням наукового, нормативного і емпіричного матеріалу. Кількість та якість використаних матеріалів, докладність їх аналізу створює передумови для забезпечення достатнього рівня достовірності і обґрунтованості дисертаційної роботи. Такий підхід дозволив дисертанту проаналізувати ключові аспекти адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів НАБУ, розв'язання яких має важливе теоретичне та практичне значення, а також сформулювати низку корисних з наукової і практичної точки зору висновків та пропозицій.

Наукова та практична значущість отриманих результатів підтверджена відповідними актами впровадження і полягає в тому, що сформульовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції використовуються: по-перше, у *науково-дослідній сфері* – для подальшої розробки теоретико-методологічних та організаційно-правових питань, пов'язаних із адміністративно-правовим регулюванням дисциплінарної відповідальності детективів НАБУ; по-друге, у *нормотворчій діяльності* – як

вагомий теоретичний матеріал у процесі розробки та удосконалення чинного законодавства, а саме – під час розробки змін і доповнень до нормативних актів, що регламентують порядок притягнення детективів НАБУ до дисциплінарної відповідальності; по-третє, у *правозастосовній діяльності* – отримані результати дозволяють покращити процедурні аспекти притягнення детективів НАБУ до дисциплінарної відповідальності зокрема шляхом впровадження окремих зарубіжних та європейських стандартів; по-четверте, у *освітньому процесі* – під час розробки навчальних посібників, лекцій, методичних рекомендацій, розділів для підручників для студентів закладів вищої освіти та викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право України», «Адміністративний процес», «Адміністративна відповідальність» та «Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративна реформа в Україні» (с.21-22). З позитивного боку слід відмітити той факт, що практична значимість результатів дослідження підтверджена відповідними актами, які містяться у додатках.

Наукові положення, висновки та рекомендації дисертації повно викладені в анотації і опублікованих працях. Анотація дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертаційне дослідження та анотацію оформлено відповідно до встановлених щодо даного виду робіт вимог.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертаційному дослідженні, досить повно викладено в 11 опублікованих дисертантом працях. Їх зміст викладений в шести наукових статтях, п'ять з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна – в іноземному науковому виданні, а також в п'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях.

Оформлення дисертації та анотації дисертаційного дослідження Панова В.В. відповідає тим вимогам, які висуваються до такого роду праць. Зокрема, варто зазначити, що робота характеризується системним підходом до предмету дослідження.

Структура дисертації побудована логічно, розділи і підрозділи

взаємопов'язані між собою. Структура повністю відповідає цілям та задачам дослідження і дозволяє послідовно розглянути всі проблеми визначені її автором. При розбитті розділів основного тексту на підрозділи дисертантом дотримані правила пропорційності, непересіченості, взаємовиключення та неперервності. Автор послідовно виклав матеріал, в основному правильно співвідносячи загальні і конкретні питання, сформулював необхідні наукові дефініції.

Таким чином, є всі підстави стверджувати, що вибрана структура дисертації дозволила автору послідовно та системно проаналізувати широкий спектр питань, які стосуються адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності детективів НАБУ шляхом порівняння із провідними іноземними країнами.

Мета і задачі, визначені дисертантом у вступі, відповідають змісту дослідження та загальним висновкам, а викладені в дисертації рекомендації і конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

В цілому дисертаційне дослідження виконане на належному рівні.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Оцінюючи позитивно рецензовану роботу, необхідно вказати на наявність певних недостатньо аргументованих положень, дискусійних моментів і зауважень.

1. Дисертантом у підрозділі 2.3 не розкрито питання можливості оскарження рішення про притягнення детектива Національного антикорупційного бюро України, який скоїв дисциплінарне порушення. Хотілося б почути думку автора щодо можливості надання такого права детективу НАБУ.

2. Дисертант у підрозділі 3.1. розкриває позитивний зарубіжний досвід притягнення співробітників спеціалізованих антикорупційних органів до дисциплінарної відповідальності та можливість його адаптації до національної правової системи на прикладі окремих країн. При цьому прослідковується недостатня кількість посилань саме на праці зарубіжних вчених інших країн, а не лише відповідні іноземні нормативні акти.

3. У підрозділі 3.2. автор, пропонуючи шляхи удосконалення

дисциплінарної відповідальності співробітників спеціалізованих антикорупційних органів, розкриває напрямки вдосконалення нормативних аспектів процедури притягнення до дисциплінарної відповідальності. На нашу думку, з метою реалізації комплексного підходу необхідно також звернути уваги на суб'єктний механізм притягнення співробітників спеціалізованих антикорупційних органів до дисциплінарної відповідальності. Одними з основних цілей такого підходу вбачаємо мінімізацію бюрократизму та випадків внутрішньосистемної корупції в Україні.

Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що наведені вище зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне та практичне значення, містить наукові висновки і нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання, яке спрямоване на удосконалення адміністративно-правового регулювання дисциплінарної відповідальності Національного антикорупційного бюро України.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Аналіз тексту дисертаційного дослідження свідчить про відсутність порушення автором вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності; використано методики досліджень і джерела інформації.

Зокрема, у рецензованій праці не виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Викладені в дисертації рекомендації та конкретні пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства України є теоретично обґрунтованими та аргументованими.

Висновки і рекомендації, отримані під час дослідження, мають важливе практичне й теоретичне значення для удосконалення дисциплінарної відповідальності Національного антикорупційного бюро України.

Основні положення дисертаційного дослідження з належним ступенем повноти були відображені дисертантом у наукових статтях, підготовлених та опублікованих автором дисертації, кількість і якість яких відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертаційного дослідження.

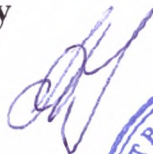
Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для теорії адміністративного права, але й для правозастосовної практики.

Таким чином, дисертація, представлена Пановим Владиславом Віталійовичем, є самостійним завершеним науковим дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, що має істотне значення для розвитку української науки адміністративного права.

У підсумку, слід зазначити, що дисертаційне дослідження на тему: «Адміністративно-правове регулювання дисциплінарної відповідальності детективів Національного антикорупційного бюро України» відповідає вимогам, передбаченим Порядком присудження наукових ступенів, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за №567 та Порядком проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року за №167, а його автор – Панов Владислав Віталійович на основі публічного захисту заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Офіційний опонент

**Доцент кафедри галузевого права
та правоохоронної діяльності Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
кандидат юридичних наук, доцент**

Олена СОКУРЕНКО

Підпис засвідчую:

**Ректор Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
доктор юридичних наук, професор**

Свєтлєн СОБОЛЬ